

ГОДИНА II.

БРОЈ 53.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ

ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АУТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Власник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредници: СЕРГИЈЕ ШАКРАК-НИНИЋ и САВА ПЕТРОВИЋ.

У НОВОМ САДУ 27. ДЕЦЕМБРА 1892.

ГЕОРГИЈЕ

по божијој милости и вољи народа, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, Његовог Цар. и Ап. Кр. Величанства Франца Јосифа I. прави тајни саветник, као и краљевско-српског ордена св. Саве првога степена велико-крстник и т. д.

Пречасном свештенству обојега реда и побожном народу богохраниме Архидијецезе карловачке, епархије бачке и будимске, прељубезној пастви својој у духу апостолскоме шаље срдачни поздрав и патријаршески благослов.

мирише се народи; малаксаше силе људске оне, које негда као бучно море високо се уздишаху и напињаху, да се дохвате небесног престола, у немоћи својој клонуше. Светска слава, која негда окићена лаворовим венцима у сјају и раскопном блеску узор беше синовима земаљским, изгуби се у ништавилу дела људских; а горди дух људски, који негда животу пут одређиваше, у блудњи својој

Гдѣ естъ рождѣйсѣ царь Іудѣйскій — —

до очајања паде. — Све је слабо и изнемогло, растворено, разуверено — само још се телу годи са гостбама и весељем, са играма, забавама и насладама свакојаким, у разврату и беснилу, у мучењу и мрцварењу јадних жртава — бедних и немоћних робова; као да је куцнуо несретан час, да и последњи зрачак људског достојанства са лица света за свагда исчезне.

О не — јер ево иде, као на крилима долази помоћ божија, и већ је ту; ево Ангела где јавља радост велику, која ће бити свима људима; ево давно очекиваног часа, да се испуне речи пророка, који говори: „И гле слава Бога Израилјева дохођаше од истока, и глас јој беше као шум велике воде и земља се сјаше од славе његове“ (Језек. 43. 3.); ето се роди Онај, који ће да завије ране у срцу рањенима, да огласи заробљенима слободу, и сужњима, да ће им се отворити тамница.

Разлеже се глас од песме ангелске, простира се сјај од звезде Витлејемске; но не бојте се ви, који се збуните, јер данас вам се роди Спас, који је Христос Господ у граду Давидову.

Али ко ће разумети речи Ангела, ко ће схватити чудеса божија, ко ли докучити мисли божије и разабрати путеве промисла божија. — Ето мудраци долазе, клањају се цару Јудејском, приносећи му царске дарове: злато, ливан и смирну; Ирод брижан, да не изгуби круну и царство, тражи дете да погуби; а народ заплашен од мача и рата узнемирен је.

Но „**мисли моје нису ваше мисли, нити су ваши путеви моји путеви**“ — вели Господ; „него колико су небеса виша од земље, толико су путеви моји виши од ваших путева, и мисли моје од ваших мисли“. (Ис. 55. 8—9.)

О не бојте се ви, који се забринусте, јер дете у јаслама повијено лежи. Нема за њега крова ни склоништа другог, доли сиромашног вертепа Витлејемског; венац му је од трња сплетен; престо му је патња и невоља, а живот — горак издисај.

Радујте се, који сте у страху, јер данас вам се роди Спас, који ће понети грехе света, да их откупи животом својим, који ће земљу са небом да здружи, и човека са Богом да зближи, који ће мир у душу унећи, љубав у срце улити, гроб осветлити, небо отворити, да се снага и слава животу поврати, да се божије са Богом за свагда сједини. То је цар, који живот даје, који мртве из гроба подиже, који тугу у радост обраћа, и невољу са срећом измењује; цар царева, цар свију векова, Бог истини од Бога истиног, рођени не створени.

Устани, не бој се, зове те онај, који тебе ради с неба сиђе; реч је његова мелем души, са лица му љубав сија, а руке су му пуне блага; тражи болне и невољне, сиромашне и потиштене, ожалашћене и прогоњене, презрене и остављене, да их дигне и испели, утеши и охрабри, обогати и укрепи, развесели и прослави; све ти даје, само једно тражи, да верујеш у Сина Божијег, да с љубављу к Њему приступиш.

Господе, смилуј се на нас, Тебе чекамо; прими нас у закриље небесне Твоје моћи, помози нам, укрепи нас словом Твоје истине, испели немоћи наше, подигни нас слабе силном десницом Твојом, јер Ти си Бог наш и живот, благо и све уздање наше. —

Заиграше срца људска у појави Сина Божијег, запојише се водом живом, вером спасоносном, оживе дух људски у љубави топлој, у нади свежој, а ум се разведри у познању Бога. Прогледаше они, који у тами беху, јер деца божија сада познаше оца свога, брат познаје брата свога; нема више идола ни крвне жртве, нема више страна ни туђина, ни роба ни сужња, нема више страха ни смрти, ни терета ни очајања; свега тога нема у вери, у љубави, у нади хришћанској. Процвета пустиња крином, камен поста плодном земљом а трње даде добра плода, „јер као што пада киша или снег с неба, и не враћа се онамо, него натапа земљу и чини да рађа и да се зелени, да даје семена, да се сеје, и хлеб да се једе; — тако ће бити реч моја кад изађе из мојих уста; не ће се вратити к мени празна, него ће учинити, што ми је драго, и срећно ће свршити на што ју пошљем,“ вели Господ (Ис. 55. 10—11).

Изврши се дело дивно, дело премудрости и разума божија! Син Божији даде људима пречисто тело своје и пречисту крв своју, да би у светињи и они постали правим синовима божијим; даде им и венац и заслуге своје, да би по вољи били оцу своме небесноме; а народи крштени водом и духом уђоше у нов живот, ново тело, да под знамењем распетог Сина Божијег победе сами себе, умртве страсти и пожуде, раскину окове греха и тапштине, и да овенчају дух свој венцем бесмртне славе не-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

бесне, венцем врлине и прегорења, заслуга и пожртвовања. — Поврати се красота подобију божијем, засија се лице божије на лицу сина човечијег!

Пуна је ризница доброг и племенитог, разумног и човекољубивог, погодног и корисног, лепог и узвишеног, братског и очинског, славног и великог, са којом се обогатише многи у име заслуга Христа Спаситеља. О кад би сваки од позваних тражио тога блага, кога рђа не квари, нити крадљивци подкопавају!

Ако данас можда није све онако, како би могло и требало да буде у хришћанском свету овом, ако се порок укоренењу, зло осилава, разврат одомаћује; ако се пакост и злоба, мржња и завист, сујета и гордост све то чешће види и опажа; ако се безверје руга вери и побожности, то такве појаве најбоље показују какав је човек без срца и образовања хришћанског; да, оне опомињу на реч божију, упућују на пут спасења, вичу на мане и погрешке у друштву и породици, у школи и васпитању; оне откривају немоћ људску у њезиној голој слици, цртају дух човека непросвећена духом еванђелским, и износе тегобе и искушења, са којима се срета живот хришћански.

Но ма како велика сва та зла била, не могу она дело руку божијих нити спречити, нити чим год умалити, јер високо стоји град, кога Бог на живом камену хришћанске вере за све векове подиже; као гора уздиже се моћ духа хришћанскога, и нема силе, која му одолети може.

Било је и бива кадшто, да и читав народ окрене лице своје од Створитеља и Спаситеља свога, да помрачени ум људски погази закон божији, погрди светињу, наружи правду, изврне Богом установљени ред и поредак, бива, да се греху и покварености попусти, страсти и разуданости да се на вољу припусти, али после свију таквих странпутица и блудња остаје само срамота и понижење, јад и горко кајање. „Суши се трава, цвет опада, али реч Бога нашега остаје до века“. (Ис. 40. 8.)

Света црква Хвистова, која чува истине вечне, која брани све, што је добро и небесно од кварежи и пропасти, не зависи

нити може као дело руку божијих, као вечно царство Христово зависити од првртљиве ђуди људске; она се не мења према приликама светским, нити се управља по духу времена; за њу нема времена ни околности, она је свагда једна и иста, свагда сушта реч божија. Она живи и делује тајанствено у срцу људском, врши велики задатак свој у миру и тишини, као свети квасац, као животна топлота, и свагда је у пуној снази и светлости својој; па што је већа и страшнија непогода, која преко ње прелази, тим се сјајније указује као сунце после црне буре, тим се јачи из ње чује глас: „Изъ Господь Богъ вашъ и неизмѣняюся“.

Ово вам казах, љубезни моји, да познате Онога, који од вечности о вама промишља, да познате Сина, који се рађа од Оца спасенија вашег ради, да познате царство његово, цркву свету, којој по благодати и ви припадате, да радост ваша, коју вам данашњи велики празник доноси, буде већа, и вера ваша чвршћа. Вера у Исуса Христа Сина Божијег, коју ви исповедате, биће вама, који поштено мислите и добро желите, у помоћи, те ће труд ваш бити благословен, рад успешан, живот срећан овога и онога века. Вера православна, којом се ви поносите, закрилиће вас и заштитити домове ваше од порока и трулежа, којим је напуњен данашњи свет. Света црква православна, коју ви прихватисте од отаца ваших, и пригрлисте као матер своју, која вас храни и негује духом својим благим, научиће вас трпити у злу, и ви ћете јуначки сносити беде и невоље овога света; она ће вам показати путеве, којим ходише славни прадедови ваши служећи Богу и отаџбини верно, частно, и поштено; упознаће вас са светињом олтара свога, у коме љубав жртву приноси; откриће вам благо велико, благо добрих дела, славних задужбина; приказаће вам слике српских светитеља, и учиниће вас достојнима поноснога имена нашега; па кад се дигне бура и непогода, кад се таласи светског метежа у бесноћи на вас набаце, ни мало вам нахудити неће, јер ће стан ваш бити град цара великога, коме ни огањ пакла одолети не може. Ни сен смр-

ти раслабити вас неће, јер ће јака вера, тврда нада ваша у потомству победу славити и дела ваша, труди ваши сачуваће име ваше дично.

Нека је слава во вишњих Богу нашем, који нас чува и одржава, да се данас тако као и пре толико стотина година слави и празнује у храмовима и домовима нашим свето Рождество Христово; нека нам свето буде име Његово, да у светињи до века пребудемо; нека нас окриљује царство Његово, царство мира и љубави, да се синовима Његовим наречемо; нека нам буде свагда у срцу воља Његова, да се

од њега никада не отуђимо, но у Њему да живимо и умиремо.

То желећи и од Бога молећи поздрављамо вам свето Рождество Христово, нову Годину и свето Богојављење у тој нади, да ћете у нераздружној и непомућеној заједници са Господом и Спасом нашим Исусом Христом пребивати у све дане до скончања века. Амин!

У Карлорци, 1892. године од рођења Христова, а патријаршествовања нашег треће.

Горе поменути смирени Патријарх
Георгије Бранковић.

РЕЛИГИЈОЗНА СУМЊА.

(Наставак).

Разлог томе појаву није тешко увидети; та један атом прашине помути поглед оку, па нам цела околина изгледа унакажена. Срце и воља утичу на човечји дух и познање, тихо, тајно, чисто једва слутимо, али баш тим јаче, тако, да могу најбистрији разум смести, најоштрији суд помутити. Згодно вели о том један новији философски писац:⁴³⁾ „Воља човечја засеца непосредно и принципијелно у свако знање и познање. Јер воља је у крајној инстанцији баш оно самоодређење мишљења, по коме мишљење може да препусти власт, над својим мислима, и нужном и самовољном мишљењу. Нећу ли ја да сазнам, нећу ли да слушам своје нужно мишљење, на да схватим себе сама и своје суштаство према нужним мислима, онда нећу никада ни доћи до сазнања“. Још и Бакон Веруламски примећује:⁴⁴⁾ „Човечји разум није чиста светлост, него га помрачују воља и афекти; за то се он служи науком за своје цели и држи оно за истинито, што он жели, да буде истинито“.

Истина, да је религија присно скопчана с првим и најнепосреднијим чињеницама самосвести и да нам се показује као прва,

најопшија, најшира потреба, као закон човечанства; истина, да су докази о истинитости и божанствености Хришћанства тако поуздани, као једва икоја чињеница историска,⁴⁵⁾ али опет воља човечја даје правац за испитивање духу сазнаоцу и бира предмет, који ће дух да посматра; за то је воља, у неку руку, виша, моћнија и универзалнија од сазнања, које ради, мање више, по њој и по њезину потицању. И тако она може да се одвраћа од свега, што противоречи њену нагињању, или се занима тим само површно и пузгредно, да се тим већим задовољством ода на оно, чему ју привлачи унутарње сродство и саможив интерес. Ето разлога, као што примећује Лајбниц, за што душа налази толико средстава, да се одушире истини. „Система нашега мишљења“, вели Фихте „често је само историја нашега срца. — Све моје уверење потиче из мога осећања, а не из разума; и поправљање срца води правој мудрости“. „Право рећи, све стоји до осећања“, вели Гете.⁴⁶⁾ „Где је њега, ту вртају и мисли и какво је оно, таке су и мисли“. У таком моралном расположењу упо-

⁴³⁾ Улрици, Grundprincip der Philosophie I. стр 73.

⁴⁴⁾ Nov. organ. I. 41.

⁴⁵⁾ Биемо ли могли рећи, да је еванђеоска историја измишљена? Ама тако се не измишљава; и историја о Соократу, у коју нико не сумња, потврђена је са мање сведоцаба, него историја Исус-Христова Rouseau, Emile IV.

⁴⁶⁾ Sprüche in Prosa. Књ. III. 238

требиће човек све своје оштроумље, да тражи и поткрепљује приговоре религији и вери и да понашно пије отров сумње; јер је то омаман пехар, који га успављује и привидно умирује, да не чује вапај своје савести и да снови и даје грешан сан. Осим тога, на свима пољанама науке и живота много је лакше истицати или бар разумети недоумице и приговоре, него ли наћи одговора и одгоненути загонетку. А нека си и сваку сумњу размрсио, воља ће опет да наваљује на тебе другима и новима, јер она је у напред противу стала Хришћанству, она ће за то, као у свакој парби, наћи да су њени разлози хиљаду пута важнији, него њезина противника, јер су то баш њени разлози, јер их је она претресла са много више пажње, јер она хоће, да они изгледају пуноважни. Истина, не пориче се оно, што се никако ни не може порећи, али у изопаченом духу се искваре и унаказе све црте укупне слике истинине и постану изопачена слика, као што у шуљем огледалу сви предмети изгубе своју природну размеру. За то, где дух не може на ино, него да призна, е су чињенице достојне вере, има воља још увек средстава и слободе, да се искаже против садржине хришћанске науке. Јер наука је хришћанска, као што се зна, тајносна и тамна и сазнање ју не може никада на длаку појмити, не може му бити евидентно јасна и не може нагнати дух на пристајање, као што је то на пр. код кака математичкога правила. За то је оно само празна реч и шуља фраза, кад се ко претвара, да се је латио испитивања Хришћанства без икакве претходне смишљености, с потпуном индиферентношћу. Са свим без претходне смишљености није нико, а најмање у питању, које тако обузима и пронице читава човека, преображава и занавља целокупну област његових мисли, његову бићу истом право одређење даје и које је тако значајно за васколики живот, као ни једно друго.

Што се тиче историјскога испитивања, врло је истинито приметио Делингер:⁴⁷⁾ „Једни ће се, с милином у срцу, поводити

⁴⁷⁾ Irrthum, Zweifel, Wahrheit. Eine Rede. München 1845. стр. 33.

за онаким повесничарима, који бркају успомене прошлих дана, ласкају злурадом демону, који вреба у човечјим грудима, јер подмећу највеличанственијим делима нечисте мотиве и сићушне узроке и најрађе муте религиозну област самовољним извртањем чињеница, поћудним опртавањем и претходним удешавањем и наметањем нечистота и човечанскога, што је случајно применао у религиозну област. А други ће, с помоћу свога брижљиво негованог моралнога чувства и својим прекаљеним чулом за истину, баш таким историчарима отказати своју веру и своје поверење; они ће својим тачним пророчанским даром, и онде, где су им извори неприступачни, прозрети тај прљав занат и праву истину, често кроз маглу вештачкога извртања, бар приближно докучити. — Дојакошњим излагањем увидели смо, да се свако познање стиче на етичком пољу или на земљишту, које се додирује с етичком облашћу; иначе би оштроумни и образовани бескрајно надмашавали ниште духом и невоспитане, и у самоме познању добра и зла. Али то није тако, него баш по неком и мудрому и праведном закону, не може човек да схвати умом оно, што не прима у своје срце, и ако човек отврди своју вољу, отврдне онда и његов разум за истину“.

Управо у том питању, о истинитој религији, огледа се она унутарња узајмица међу свима способностима, радњама, тежњама и правцима човечјим, а друкчије не може ни да буде, у великој, органичној целини, која је спојена јединством живота. Јер дух је један; познање и воља имају свој корен у једном, у простој, недељивој души, у којој се и којом се прожимају и одређују поједине моћи, које наука сматра за различите и оделите. Према томе, чистоћа тежења и моралан, здрав душеван живот воде хришћанској истини, а она опет, оплемењујући, пречишћавајући и уздижући, утиче на вољу и све душевне потенције. То је смисао и познатих, значајних речи Лајбничевих: „Постоји најприснија хармонија између метафизике, морала и геометрије“. А свакој је заблуди, особито у религиозним и моралним

питањима, легло у слободној вољи, као што рече још Аристотело и она је крива непосредно или посредно; јер дух човечји тежи к истини по својој природи и сама истина има снаге, да га нагна на пристајање. „Већина људи“, вели један римски државник и познавалац људи,⁴⁸⁾ „суди по љубави или по мржњи, наклоности или одвратности, нади или страху, и другом коме душевном покрету; најмање их суди по истини и закону“. Заиста се може рећи, што је изрекао Августин, а један новији философски писац поновио:⁴⁹⁾ Свака заблуда потиче, у неку руку, из греха! „Нагони“, вели тај писац, „наклоности, пожуде и афекти подражују умну самовољу, да се меша у дистинктивну радњу мишљења. У толико је, ето, заблуда у присној свези са владањем над самим собом и с моралношћу и може се с правом тврдити: свака се заблуда оснива на греху“.

Извесно је, да у етичкој области заблуда није нешто несвојевољно, није случај или судбина, него властит избор и дело, па нека је и од другог примљена, опет остаје слободан производ властита духа и воље. Свакојако је заблуди корен у помрачењу разума, а оно опет има свога основа у корупцији воље и у отпадништву њеном од Бога; јер узмемо само на ум, не би л' нам било јасније, да није незнање мати заблуда, него самообмана, она обмана, у којој ми себи уображавамо, да оно знамо, што заиста не знамо, или у којој хоћемо да пресуђујемо о нечем непознатом или не довољно познатом, или у опће, да одлучујемо без довољних разлога.⁵⁰⁾

За то нам ипак није ни на крај памети, да свакога, који је у сумњи или заблу-

ди, жигосемо као моралнога кривца; то ће он бити само онда, ако се, не докончав унутарње борбе, одрече свакога даљег тежења⁵¹⁾, па да без брига бере насладе у животу, ако он те тежње не дотера или неће да дотера до мирне, унутарње извесности. А продре ли најзад до истине, онда му истом пукне пред очима, како су се умешали многи лошији мотиви; а наше није, да га осуђујемо. Уза све то, остаје чиста истина: Или се боји човек хришћанске истине, или ју жели. Што је дубља морална пропаст, све је већи страх и одвратност, која употребљава све и сва, да се измакне терету њених оптужаба. Ко се ње треба бојати, коме она отвара извор више светлости, богатијега познања и морална узвишења, тај ће је живо тражити и брзим кораком ићи оним путем, којим се иде до ње. Он је слободњак и истина ће га све већма ослобађати.

И то је разлог, за што је грчка философија баш са Сократом добила вишега полета и право рећи истом њиме основана, а пре њега и управо код оних његових савременика, који се називаху мудрацима (софисте) беше више пута пуста игра и празна бујица од речи.⁵²⁾ Његова испитивања беху кроз и кроз етичке природе, основана на високој моралној идеји, а мета и циљ његовој тежњи беху управљени једино животу и врлини.⁵³⁾ А где једном страст ухвати дубока корена у срцу и са тисућу спона спута своју жртву, онде тоне поглед све дубље и дубље.

⁴⁸⁾ Cicero, de oratore II. 42.
⁴⁹⁾ Улрици, Grundprinzip der Philosophie I. стр 253.
⁵⁰⁾ Делингер на др. м. стр. 21. „Увек је, код свију заблуда човечјега духа, погрешка у вољи. Пресуђује ли човек нешто, што не зна и обмањује ли се према томе, онда ће већ то незнање бити својевољно и криво, ако је последица лености, немара и равнодушности према истини... Ал и онда је покварена воља крива заблуди, ако човек запушта и угушује чисте идеје, које му износе ствари онако, како су у истини, па се преда варљивим насладама чулним и имагинацијама. Еле већину заблуда разума ваља тражити у вољи, саможивости, охолости, таштини, чулности и лености. Разуме се, да ми истом онда откријемо етички карактер неке заблуде, кад ју већ у себи савладамо и одбацимо; јер онда нам је истом јасан као дан онај савез, у коме је она била у нама с извесним наклоностима и моралним погрешкама“.

⁵²⁾ Цицерон, Tuscul V. 4. „Он мнидијаше (Сократ) да је једина достојна мета философије, да се човек уздигне до јаснога знања и да је једини предмет тога знања човечји живот, са свима својим одношима, задацима и обвезама, сазнање свега онога, што је човеку корисно, што је по њега добро и за чим је вредно да човек тежи“. Шв е г л е р, Geschichte der griechischen Philosophie стр. 104.

⁵³⁾ То од прилике вреди и за Лајбница: „Ја сам“, вели он, „много јаче нагињао моралу, него спекулативној философији. Но увиђао сам све боље и боље, колико добија морал од тачних принципа истините философије, за то сам се, свим жаром, одао њој.“ (Nouveaux Essais I. I.)

За то вреди за хришћанску истину, а за откривену религију још у много вишем смислу, реч Русовљева: „Сине мој, очувај своју душу увек у онаком стању, у ком ћеш желети, да има Бога; и ти нећеш никада сумњати у његову егзистенцију“. Но смртнима није дано, да те, као и свакога у опће, из сумње, заблуде и неверовања приведу религиозној истини. То може само један Бог и његова благодат, која у тајносној борби, слатком а ипак неодољивом силом, савлађује дуго упорну вољу, да се душа отвори зраку одозго, као што цвет отвара светлости своју чашицу. Тада спадне одмах и сама од себе копрена, која је дотле лежала на оку духовном. И за то је сваки повратак из сумње и неверовања препорођење, за које се човек може спремати и суделовати, али га само божја благодат започиње и довршује. Она нам најпосле једина разјашњује и чудо обраћења код многих, од Павла, фанатичког гониоца Хришћанства, па кроз сва столећа до данашњег дана.

Благодат ради у нашем срцу и непосредно и посредно, спољним и унутарњим знацима. У светској су историји она три коњаника из „Откривења“, ⁵⁴⁾ на риђем, враном и бледом коњу: рат, куга, глад; у животу појединца жалост, патња, бол. Уз то још мори у срцу онај дубоки јад, који се рађа, кад се човек превари у човечјој мудрости и самообмани, па тражи у истини лека, који људи не могу дати. Или је то грижа савести, која тражи искупљења, опроштаја, греховна беда, из које узалуд гледамо да се ишчупамо својом снагом. Или је то она жива жеља за завичајем, осећање усамљености и остављености, које наиде на душу усред светске вреве и светске радости, које тражи срца, коме се може са свим и за увек жртвовати, у коме налази мира. Исповести бл. Августина, у којима је он тако верно нацртао путеве, по којима је Бог приводио к себи његову душу, заиста су један одломак из историје душине свакога међу нама. —

⁵⁴⁾ Откривење 6, 2 и д.

(Свршиће се.)

СВЕШТЕНИЧКА ДОТАЦИЈА НА СРП. НАРОДНО-ЦРКВЕНОМ САБОРУ.

(Сврше гај.)

На реду је §. 31., који по предложеној редакцији гласи: „Православни срп. световни свештеници, који немају деце ни сродника, могу за случај смрти своје само са једном трећином свога имања располагати, а остале две трећине оставине припадше дијецезалном епархијском фонду. Умре ли такав свештеник без опоруче, то ће цела његова оставина — по одбитку дугова и погребних трошкова — припасти епарх. фонду дотичне дијецезе“.

Др. М. Михаиловић предлаже, да свештеник може са половином свога имања располагати, пошто се то право даје и епископу.

Стојачковић објашњује, да то не може бити; тако је удешено по деклараторији. На то одустаје др. Михаиловић од свога предлога.

Перкаћански држи, да то не спада у дотацију. Кад случајно који свештеник са капиталом умре без наследника, решиће власт о томе.

Добровић: Код нас не стичу свештеници капитале; а ако који баш има од свога оца, право је, да може расположити својим имањем.

Ст. Јовић: Оно што је рекао г. Стојачковић, не стоји; јер ако сабор сада друкчије одлучи, онда отпада оно решење. Подноси предлог дра Михаиловића по ново као свој предлог.

И. Руварац: То не може бити. Свештеник је слободан грађанин, па може слободно располагати са својим иметком.

Ј. Јагић вели, да је овај параграф за то овде уврштен, што свештеник може стећи само дотацијом. Имали смо пред очима само тековину, а то одређење за то је унесено, да не би фискус добио имање свештениково.

За тим је решено, да се овај параграф заједно с неправцима упути редакционом одбору, да га по ново редигује

На реду је: „Глава II. О дотацији манастирског свештенства. §. 32. Осим стана и издржавања, потребне послуге и подвоза, има манастирско свештенство још и годишњу личну пристојбу у новцу, и то: а.) ман. настојатељ, ако је архимандрит 1200 фор., ако је игуман 600 фор.; б.) намесник 400 фор.; в.) сваки брат 200 фор.“

Др. Миша Михаиловић подноси исправак, по коме да калуђери у манастиру имају слободан стан, а у име свога издржавања да имају сталну плату, и то: архимандрит 4000 фор., игуман 1500 фор., намесник 800 фор., а братија по 500 фор. А сва добра манастирска да се издају под аренду и приходи да иду у просветне фондове.

Епископ Мирон вели, да у његовој дијецези има 3 манастира и само један има 4000 фор. прихода, па по томе не би од њих било доста ни на издржавање братства а камо ли да што претече.

Арх. И. Руварац: То се овде не може ни решавати, док се најпре не одлучи шта ће бити с манастирима. Не може бити ни разговора о плати, јер калуђери не смеју имати ни конца ни игле своје, па шта ће им онда плата; а док су у манастиру, живе заједнички у општем житију. Ако су се манастири преживели, те сад не одговарају цели, а ви их укините, не ће нико заплакати.

Барон Ј. Живковић: Одношај наш и права према манастирима још нису одређени. То треба прво уредити. Предлаже, да се ово поглавље за сада испусти.

Известилац Ј. Вукадиновић вели, да је ово поглавље ушло овде на основу §. 19. саборског устројства. Врло је нужно да се уреди дотација калуђера, да их заштитимо од самовоље настојатеља.

Његова Светост патријарх-председник: Калуђери живе по својим правилима, а о том није позван сабор да решава, то регулише св. синод. У рескрипт је оно одређење, да су то народна добра, ушло за то, да их држава не би секуларизирала. Оно што хоће др. Михаиловић, то не може бити, јер монаси морају живити заједно у „општежитију“. Мисли, да би манастири дали више на просветне цели, кад би им се оставило на вољу, да даду колико хоће, него кад се то иште од њих.

Др И. Вучетић напомиње, да је већ у наслову усвојено, да се и о томе може решавати. Рескрипт и саборско устројство дају сабору права, да може регулисати питање манастирско и уредити калуђерску дотацију.

Њ. Светост патријарх-председник одговарајући дру Вучетићу вели, да све то стоји у каузалној свези са уставом, а како ће се то питање решити и хоће ли се решити, то не знамо. С тога је њему право, нека се ово овде решава, а како већина реши, он ће изрећи закључак.

За тим се већином гласова овај параграф усвоји по редакцији.

§. 33. који гласи: „Ову личну пристојбу примају настојатељ и чланови братства из манастирске благајне“ — примљен је са овом допуном дра И. Вучетића: У колико приходи манастирски не би могли испомагати, има им се плата сарамерно смањити.

§. 34. примљен је по редакцији и гласи: „Манастирски свештеници, ма којег степена били, нису власни за случај смрти са својим имањем располагати, и цела њихова оставина припаће манастиру, којем су као чланови припадали“.

На реду је: „Глава III. О дотацији епископа“.

§. 35. примљен је без измене са овим садржајем: „На цел дотације православних епископа служе добра епископских правосл. епископија“.

§. 36. гласи: „Добра епископских правосл. епископија јесу следећа: 1.) епископске резиденције са кућевним намештајем; 2.) оранице, ливаде, баште, виногради, воћњаци појединих епископија; 3.) пустара „Сириг“ са свима својим здањима у бачкој епархији; 4.) пустара „Цера“ у темишварској епархији; 5.) газдински покретни и непокретни прибор; 6.) државне и друге хартије од вредности, добивене откупом непокретности регалних и других права, која су са појединим епископским добрима скопчана била. — Осим ових добара спадају такођер у епископска добра: драгоцености, украси и црквено одело епископија и епископске књижице, што све служи свагдањим епископима само на употребу и не сме се отуђивати“.

Тај §. усвојен је са исправком Е. Думче, да се каже: да саборски одбор рукује тим добрима и да приходи утичу у неприкосновени фонд.

§. 37. гласи: „Дотација епископских правосл. епископа дијецезалних износи 10.000 фор. а. вр.“

— Осим ове дотације, као редовне плате, прима сваки епископ још и годишњи додатак од 1200 фор. у име паушала за дневнице и подмирење путних трошкова ради обављања каноничких визитација, а 800 фор. у име накнаде, што има да држи најмање једно придворно, више образовано свештено лице монашког реда у резиденцији својој. — Ову дотацију примају епископи из прав. српског народно-црквеног неприкосновеног фонда“.

Барон Јов. Живковић предлаже, да епископи имају плату од 12.000 фор. без одређења, које се наводи у редакцији. Епископи не треба да плаћају порез на своју плату, јер они на име деле чист приход од Сирига и Цере, али тек по одбитку пореза, те је дакле ту порез већ плаћен. Држи, да није ни лепо одређивати епископима дужности; они ће и сами чинити своју дужност, а да их човек на то не приморава. Кад би било могуће, он би био први, који би предложио, да се епископима повиси та плата, да могу према своме достојанству живети. У колико не досегну приходи од те две пуетаре, има се додати из неприкосновеног фонда, и само на тај додатак плаћаће епископи порез.

Александар Стојачковић брани редакцију, по којој је плата епископима 10.000 фор., даље 1200 фор. у име паушала а 800 фор. на држање једног придворног калуђера. Вели, да се онда на ових 2000 фор. не плаћа порез, а ставља се у дужност епископима да имају чинити каноничке визитације и да држе придворног калуђера. Њему је познато, да неки, који су 40 година били епископи, нису били ни у првом селу. Први је почео обилазити своју дијецезу данашњи патријарх као темишварски владика, па после њега чине то и други. А оних 800 фор. нужно је било специфицирати, јер сваки владика треба да има своје придворне калуђере, пошто би то били кандидати за владике. Та свота неће понижавати епископе. Држи, да их ово неће натерати да врше своје дужности, ако их већ канони не могу на то да натерају.

Др. Миша Михаиловић предлаже епископима плату од 15.000 фор., али да су дужни три придворна, више образована калуђера држати. Држи, да им треба дати већу плату ради архијерејског достојанства њихова, а и да им остане нешто на добротворне цели. Спомиње, да ће на свом месту предложити 50.000 фор. плате патријарху, а остало да иде у неприко-

сновени фонд, па ће тако више доћи на проветне цели.

Епископ Мирон изјављује, да су епископи задовољни са платом од 12.000 фор., само би желели, да им се исплаћује по предлогу барона Живковића. То што је редакциони одбор хтео, а г. Стојачковић потврдио, значило би опомињати епископа на дужност, на коју се заклео, и у напред га осуђивати. Није ни за то, да се наређује држање придворних калуђера, па наводи пример, како то није лако наћи. Усваја предлог барона Живковића.

После објашњења Н. Светости патријарха у погледу пореза на плату епископску, прешло се на гласање, те је већином гласова примљен предлог барона Живковића.

У седници саборској од 28. новембра о. г. известио је прота Вукадиновић, да је прота Штековић, члан одбора за деобу парохија, одпутовао, па одбор не може да ради. Услед тога бира се на његово место парох Миле Крајновић.

За тим је продужена специјална расправа о дотацији свештенства.

Усвојен је без измене §. 38., који гласи: „Осим дотације установљене у предходном параграфу, припада сваком епископу уживање епископске резиденције, а где таква не постоји, има се из комасованих прихода поменутих добара, односно из народно-црквеног неприкосновеног фонда сходан стан под најам узети. — Кућне баште, виногради и воћњаци, у колико их која епископија поседује, остављају се такођер на бесплатно уживање дотичном епископу“.

§ 39. говори о оправкама еп. резиденција и о плаћању пореза и јавних терета — и примљен је са допуном дра Ђ. Красојевића, да су епископи дужни из свога плаћати порез и јавне терете, осим кућарине.

§. 40. гласи о томе, да епископи за случај смрти могу само с половином свога стеченог имања располагати, а половина посмртне оставине припаће на пола неприкосновеном и клиричком фонду. А ако епископ умре без опоруче, припада половина оставине неприкосновеном, а половина клиричком фонду.

Тај §. примљен је по редакцији, а одбачен је исправак дра Михаиловића, да епископ слично ономе, што је код свештеника усвојено, може са једном трећином у место са половином свога имања располагати.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

§. 41. усвојен је по предлогу Његове Светости патријарха-председника, да се патр. мандатару, кад је епископска столица упуштањена, издаје у место 300 ф. месечна награда од 200 фор. из неприкосновеног фонда.

На реду је: „Глава IV. О дотацији митрополита-патријарха. §. 42. Архиепископ карловачки и митрополит-патријарх српски оставља се у пуном уживању свих народно-црквених митрополитских добара и прихода, што припадају основном имању архиепископије и митрополије“.

Др. Миша Михајловић предлаже, да се митрополиту-патријарху одреди годишња дотација од 50.000 фор., а сви приходи од народно-црквених митрополитских добара да иду половином у неприкосновени а половином у клирикални фонд. Овај предлог свој мотивује он у подужем говору.

Барон Јован Живковић противан је предлогу дра Михаиловића. Римокатоличке владице имају много већу дотацију, па треба и нашем патријарху оставити сва она добра, јер је он не само заступник наше цркве него и целог народа. Он је за то, да се св. патријарх обвеже, да од својих прихода помаже просветне цели.

Александар Стојачковић: Комасацију свих добара већ је г. 1871 предложио сабор, али то није одобрено. Расправљано је то питање и г. 1880 и 1886, па се такођер није ништа успело. И у рескрипту стоји, да се митрополит-патријарх има оставити у уживању свију својих добара. Држи, да је право, да поглавица цркве и народа буде што боље наплаћен. Мисли, да ни круна не би одобрила, да се патријарху одузму добра. Треба искати, да патријарх уступи један део на просветне цели, као што то чине римокатолички епископи. То је била интенција и царице Марије Терезије г. 1769, када је своје комесару грофу Хадеку наложила, да то произведе код митрополита, но он то није учинио, јер је већ био изабран митрополит Јован Ђорђевић пре него што је Хадек дошао; с тога је она доцније писала, да митрополита накнадно на то приволи, да даје и на просветне цели, а нарочито на издржавање семинарије за клир. Препоручује редакцију.

При гласању усвојена је већином гласова редакција.

§. 43., у коме се набрајају народно-црквена митрополитска добра и приходи, прихваћен је без измене по редакцији

Чита се §. 44., који гласи: „Митрополит-патријарх има од доходака нар. црквених митр. добара и прихода за издржавање богословског училишта, односно семинарије годишњи принос од 24.000 фор. у нар. црквени клирикални школски фонд уплаћивати. — Ово наређење имаће тек по упуштању митрополитско-патријарашке столице за будуће митрополите-патријархе важити“.

Барон Јован Жиковић предлаже, да се тај принос за семинарију повиси на 40.000 фор. Клирикални фонд већ је до сад тако оптерећен, да неће све моћи смагати, те с тога треба да помогне митрополит и патријарх. Држава нам и онако неће помагати, па ће наше школство морати малаксати. Ако што претекне од семинарије, употребиће се на просветне цели.

Др. Миша Михајловић предлаже, да се одреди 75.000 фор., од којих 25.000 фор. да иду на семинарију, 25.000 фор. у неприкосновени и 25.000 фор. у клирикални фонд.

Др. Б. Медаковић предлаже, да патријарх српски, осим 25.000 фор. за семинарију, даде још годишње по 25.000 фор. и на народне школе.

Његова Светост патријарх-председник објасњује како стоји ствар са приходом. Доказује, да митрополитска добра не носе толико, колико се мисли и говори, него много мање — једва нешто преко сто хиљада фор. А од тога прихода мора се платити 58.000 фор. пореза, те према томе мало преостаје. Та су добра запуштена; али да се она добро инвестирају, донела би временом 3—400.000 фор. годишње, те би отуда било и народу велике користи. Њ. Светост патријарх узима део по део у сопствену режију, и уверио се, да тако та добра доносе већи приход; тако ће и даље чинити. Добро би било, да се та добра из фондова инвестирају, па ће се постићи горе наведена свота. Није за то, да се бројем одређује свота, јер приходи нису једнаки; боље да се то рекне у процентима од чистог прихода. Њ. Светост патријарх изјављује, да ће чинити као што је почео, да би постигао што већи приход, те да може помоћи народу. На свој народ неће заборавити, него ће му чинити што више може;

за то га је народ и поставио на то место (Бурно одобравање и усклици „Живио!“ са свих страна.)

Др. Ђорђе Красијевић предлаже, да се према изјави Њ. Светости овај параграф упути редакционом одбору.

Стеван В. Поповић изјављује, да оваке ствари нису за редакциони одбор; његов је по-сао више да стилистичке ствари исправља, а не да саставља предлоге о уређењу патријархове дотације.

А. Стојачковић препоручује редакцију. План Његове Светости је за будућност; а до-није ћемо се посаветовати, како ћемо ту ствар рационално уредити.

После тога се гласало и већином гласова усвојен је овај параграф по редакцији.

§. 45. о оправкама резиденције и о плаћању пореза и јавних терета — усвојен је без примедбе.

Код §. 46., којим се наређује, да патријарх за случај смрти располаже са половином свога стеченога имања — предложио је Др. М. Михаиловић, да се каже: „трећином“; но већином гласова усвојена је редакција.

Најпосле је примљен последњи 47. §., који гласи: „За време док је столица архиепископа и митрополита-патријарха упражњена, иду приходи народно-црквених митрополитских добара, по одбитку свих трошкова, у православни срп. нар. црквени неприкосновени фонд, из кога местоаступник митрополита-патријарха за време,

док је митрополитско-патријарашка столица упражњена, добија месечно хиљаду фор а. вр. у име награде“.

После тога решено је, да се, по предлогу дра И. Вучетића, стави нов завршни параграф, по ком се све одредбе досадашњих уредаба, које су овој противне, стављају ван крестности.

У последњој саборској седници од 30. новембра о. г. читани су по ново редиговани параграфи уредбе о дотацији, и примљени су онако, како их је редакциони одбор предложио; само је код §. 22. било кратке дебате, па је решено, да се тај параграф усваја по редакцији, али тако, да се субвенција за дотацију свештенства горњо-карловачке дијецезе, по предлогу епископа Мирона, даје из јерархијског а не из неприкосновеног фонда.

За тим је решено, да се због краткоће времена списак парохија ради класификације уступни на решење саборском одбору и саборским изасланицима, који су списак саставили.

Пошто је тако уредба о дотацији довршена, предузето је у истој седници, као последњој, и треће читање те уредбе, да би се иста могла поднети влади на потврду.

Ми ћемо првом приликом гледати да саопштим нашим читаоцима целу ту уредбу онако како је коначно усвојена. ?

ЈЕДНО ПИТАЊЕ СВЕШТЕНИЧКОЈ СКУПШТИНИ.

На глас — радостан по свештенство овопрелне православне српске цркве — да ће се свештеничка скупштина састати у Н. Саду 12. и 13. октобра о. г., спремао сам се био, да дођем тога дана у Н. Сад, да чујем мудре зборе и саветовања своје браће свештеника, а све на бољитак свештеничког нам сталежа и корист св. цркве. Мислећи тако о своме путу, збору и договору, наумио сам био, да тамо на месту умолим кога од вештије и практичније браће свештеника, да изнесе пред скупштину ево ово питање:

Како да се помогне млађем свештенству, а олакша старијем и искуснијем, те да по сигурно зна, или бар боље верзирано буде у правилна црквеним а нарочито у наредбама црквених и државних власти?

Моје спремање би узалуд, јер скупштина се — на жалост — из познатог разлога не састаде. Али ја сам остао при својој тврдој намери — та и моје се коже тиче — па ево куд ћу и како ћу боље, него овако преко цењеног „Срп. Сиона“, да умолим еву господу и браћу свештенике, а и позване и меродавне личности, е би овом, по моме мњењу, врло важном питању, поклонили своју пажњу, код куће о њему промислили, те на скупштину — коју ће нам, ако милостиви Бог даде, што скорије „одбор за припремну радњу“ заказати — лек и сигурну помоћ донесу. А више власти би, знам, учиниле своје.

Неда се замислити, како је мало знање поменутих наредба црквених и државних власти, код младог и скорашњег свештеника, па тек како може такав млад и неискусан свештеник и против воље и

савести своје љуто да згреши, па некад ни крив ни дужан и да настрада. А примера и доказа за то имамо доста.

Па како да се избегне то?

Ја ћу своје немеродавно мишљење и умење, ево још сада у цењеном „Срп. Сиону“ да изнесем, па нека га позвани и искуснији пресуде, па ако не ваља побију, а боље и zgodније изнесу и закључе.

Још године 1882. покренуло је ово и овако питање пречасно свештенство протопресвитера земунског, па схваћајући и увиђајући важност његову, обратило се било преч. архијерејској консисторији, која и донесе своје решење у погледу томе, а у седници од 13. (25.) маја године 1882, које гласи овако:

„Пошто се таква збирка (хоће рећи: црквених правила и наредба црквених и државних власти) према околности тој, да се сваке године нове наредбе издају, а старе према потребама измењују и допуњују, неби могла тако устројити, да би потпуно и у сваком погледу и смислу горе назначеној цели (— „која би свима нарочито пак млађима свештеницима послужити могла као упутство належаћих им дужности“) одговорила — то је консисторија поводом тим, а с обзиром на већу целисходност и практичност обнашла настојећим наредити, да сваки свештеник поред циркуларног протокола и регистар устројити има, у ком ће садржај свију наредба, по азбучном реду истаљен бити и т. д.“

Да ли се овом конс. наредбом како злу доскочило, и је ли пречасно свештенство протопресвитера земунског задовољно било, не знам; а још мање, јесу ли старији, а нарочито пак млађи свештеници од зла и незгоде спасени. По себи судећи рекао бих да не.

Не спада на ствар, ал' хоћу да споменем, што иде у прилог моме мишљењу и предлогу, који ћу доцније рећи. Ја кад сам дошао у парохију, нисам ни циркуларна протокола затекао, а још мање каква регистра и олакшице. Па шта онда? Помажи се како знаш и стрепи и чувај се стотину незгода и беда невидовних. Тако је код мене, па можда и још код кога од мојих вршњака који су новајлије, те невеште и невичне, баш као и ја, тим наредбама духовних и државних власти.

Ево мога мишљења и предлога:

Наше црквене више власти, кад би издавале какву год наредбу, штампале би дотичну на-

редбу у толико примерака, колико у дотичној епархији парохијалних звања има, те би сваком звању по један примерак одштампан (ма и литографисан, као код световних власти) знања и равнања ради шиљале. Парохијална звања регистрирала би са кратким садржајем у свој екхибитни протокол, а под својим бројем, примерци наредба стављали би се у парохијалну архиву — које код нас као да ретко где има — а коме дотична наредба треба, олако ће је наћи по регистру и броју своме. А за оне „околности“, да се сваке године нове наредбе издају, лако би, јер би у регистру била и једна рубрика, која би овако гласила: Да ли је наредба у крестности, или којим је бројем и наредбом касирана. Тако би нам т. зв. циркуларни протокол саема излишан био.

Рећи ће ми ко год: па имамо ми своје екхибитне протоколе! Имамо да, али тако незгодне и некорисне, да их човек не може за олакшицу употребити, јер су рубрике у њима рђаве, нехватљиве и неразумљиве. Искусио сам то сам, па питао сам и старије свештенике и рекоше ми, да имам потпуно право. Дакле и екхибитне протоколе ваља преустројити и нове зготовити дати, и то од вештака у томе послу, а не примити и узети онакове, какове нам штампари зготове, нуде и продају. Можда ће запети ко год за оно, где рекох, да би наредбе ваљало штампати или бар литографисати у толико примерака, колико у дотичној епархији парохија има. Можда због трошка? Ја мислим да се не сме штедити на ономе, што нам је нужно и пробитачно. Та толико ће мање злоупотреба и неуредности, особито нехотимичних бити! А за цело ће бити извора и за ту цел, па ма најпосле и сами извор створили; та нас ради и нашег мира и обезбеђења ради створићемо га, до чега мислим, да у осталом ни доћи неће.

Државне власти н. пр. код земаљске владе у Загребу, одјел за богоштовље и наставу, штапају баш све оне наредбе, које се нас свештеника тичу, и то као додатак „Службеном гласнику“. Па коме шаљу те наредбе? Шаљу их комуналним народним школама и учитељима, а да ли можда и свештенству римске цркве, не знам; ми их не добијамо, а нама би требале.

Ја ето рекох, а могло би се још више, па ваљда ће се и рећи — па молим пречасну господу свештенике, нека промисле и рекну своју,

да ли је ово питање важно и да ли је вредно пажње.

За нас млађе је врло важно, то тврдим. Има времена а биће и прилике, па ваљда неће мој глас остати глас онога, који у пустињи вапије.

Учинимо своје, а више власти биће нам на руци. *Feci quod potui, faciant meliora potentes.*

Т. Бугарски,
адм. парохије лаванске.

РЕЧ НА ОПЕЛУ

НИКОЛЕ РАДУЛОВИЋА,

свештеника пиршког.

Говорио Ђура Страјић, свештеник сентомашки.

Нећу говорити много, јер је ова жалост тако велика, да овај гроб о несрећи својој најречитије говори. Ја ћу само по жалосној дужности својој као пријатељ из Ђаковања, као земљак покојников, као добар друг и брат по позиву рећи неколико опроштајних речи.

Колевка и гроб, то је алфа и омега човека бављења на земљи и када дође ово последње — свршена је и проучена азбука живота.

Свршена је код свију по вољи бојжој и по непроменљивим законима његове природе, али проучена није та азбука код сваког човека ни близу једнако. — Благо ономе, који је проучи добро и савесно, те да може добар испит положити на страшном суду у руке свемогућег Бога!

Али има нешто, у чему су сви животи један другом налик, а то је борба живота и његове бриге и уздаси.

И кад би нешто проговорило оно ледено камење на гробљу, што га дигоше живи својим мртвима, кад би отпочело причати историје оних, којима је усађено чело главе, морало би се од тих прича скаменити на ново!

Али на гробљу причања и разговора нема — него тек што кад-кад ветар зацвили кроз гробљанско дрвеће и лишће, те нам се то чини као уздах обнажених костију, кога ветар носи до престола небесног, да измоли тамо опроштај грехова умрломе човечанству. . . .

Па тамо ето и ти одлазиш, млади пријатељу мој, одлазиш тако изненада, тако нагло и пренагло у најбољој снази твога мушког доба! — Оставио си часни крст, свети путир испустио си из руке, оставио си јадну удовицу и небринуту твоју сирочад, оставио род и својту твоју, да одеш тамо, где нема бриге ни печали.

Зар си се за то спремао толико година тешког школовања твога, зар си се за то трудио, учио и мучио, да од тридесет и четири године скрстиш твоје жилаве руке и да оставиш виноград господњи, коме си посветио цео живот твој?

Та пре десетак дана био сам ти овде гост, заједнички се разговарасмо, и том си ми приликом обећао, да ћеш ми у Сентомаш у походе доћи — на што ниси одржао реч? Зар ја опет теби да долазим, па још у оваке госте немиле!

Онда ти је било лице тужно, невесело, али ја не видех анђела смрти над твојом главом. Како си нас против воље своје све љуто обмауо и уцвело!

Па како си умрло? Јеси ли дао, туго наша, родитељског савета неупућеној деци твојој, јеси ли утешио уцвелењу љубу своју, како да се нађе у овом чудноватом животу и свету? Јеси ли понео какву утеху и радост на онај свет? — Тешко да јеси!

Патио си се и бринуо доста. Од банске Крајине до бачког диштрикта — од Петриње до Мола и Пироша — ишао си ти, да нађеш породици својој што бољега станка и боравка, да савијеш деци својој што топлије гвездо, па место да си то постигао — ево си их и ти јадне оставио.

Умрло си и оставио к ети своје далеко од рода и завичаја твога, далеко од познаника и пријатеља твојих, да ће тешко моћи да оросе врелом сузом вечну кућу твоју.

Па за то ви, парохијани његови, који сте слушали мудре поуке пастира свога, који сте слушали слатко појање његовог умиљатог гласа, ви, за које се он Богу молио, треба да знате и да се сећате, да је овај гроб вашем чувању поверен.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Када будете ишли на гробље, да обиђете покојнике ваше миле и драге — немојте обићи и проћи, него застаните на средини гробља; тамо ћете наћи један велики гроб и два гроба мала, ту се прекрстите и Богу помолите, јер се ту имате чему и научити. Ту ћете видети, да је ум човечији за морем а смрт за вратом; ту ћете видети, какве све жалости имаде на свету, јер ту је потекла крв из срца двеју свештеничких породица. — Целивајте крст свештеника свога, побусите му гроба и вином прелијте — не било вам просто, ако то не учините!

А шта да кажем јадној удовици и ожалашћеној деци? Треба да их тешим, али немам за то речи, не могу и не знам, јер болови су то велики, то је из ведрa неба гром. Нека их утеши свемогући Бог — он је отац удовица и сирочади, он ће се смилovati и погледати на ојађену породицу Николину.

А сада збогом Никола! Збогом брате, свештениче, друже и пријатељу! Збогом од кршне Крајине далеко закопани крајишнице мој! — Него

ћу те нешто замолити на растанку, драги мој Никола, немој ми одбити молбу последњу.

Када дођеш тамо, „идџе нџстџ волџзнџ, ни печаль, ни воздыханіе“, наћи ћеш два теби добро позната гроба — сахрањене двоје деце наше. Деца су нам мала и нејака, пак су се сигурно сама бојала, те им бoga шаље родитеља и старатеља, да их охрабри.

Па када загрлиш твога Душана, пољуби и мога јединца, изручи му поздравље од мајке. Кажи, да му је мати очи исплакала и да је само онда сретна, када ноћу о свом Стеви сања! Метни их на крило, као оно Мирка и Маринка, две сахрањене наше сироте. Утеши их — та и ти си, кажи, отишао рђано, прерђано, с ојађеним срцем, пуним узалудних очекивања, неиспуњених жеља, саломљених нада... .

Ти загрли мртве, а ја ћу тешити живе, докле буде воља божја — док се опет сви не састанемо на другом, бољем и сретнијем свету.

Збогом Никола, пријатељу драги и добри — Бог ти дао у рају насеља и лака ти црна земља била!

Л И С Т А К.

Б Е Л Е Ш К Е.

— (Архиђијецезални Административни одбор) у редовној седници својој од 9. (21.) децембра о. г. од важнијих предмета предузео је и решио: Цркв. општина у Дољњем Товарнику упућује се, да своту од 22 фор., која се цркв. благајни за пошашу накнадити има, код надлежнога суда утужи. — Цркв. општини у Даљу дозвољава се, да неутериви цркв. дуг у износу од 2002 фор. брисати може. — Одређује се нов избор цркв. скупштине у Сурчину у присутности повереника административног одбора — Умољава се кр. котарски област у Руми, да у цркв. општини Краљевачкој заостали парохијал у износу од 142 фор. бившем тамо адмицстратору Венијамину Јеличићу укупити даде. — Цркв. општина у Даљу упућује се, да Милицы Михаиловић, свешт. удовици дугујућу своту од 100 фор. у име парохијала издати има. — Цркв. општина у Добановци упућује се, да нов избор цркв. скупштине обавити има — Неке цркв општине упућују се на други начин распореза парохијала, пошто се

парохијал распорезивати по душама у никојем случају дозволити не може. — Цркв. општина у Попинци упућује се, да пре свега парохијал законито распорезати има и по томе обновљење своје спроведе. — Цркв. општини у Карловчићу дозвољава се, да кућу пок. пароха Јов. Суботића за парох. дом узети може. — Цркв. општини у Добановци дозвољава се куп 7 јутара земљишта. — Против управе цркв. општине у Рачи и Босуту има се спровести истрага због неправилног руковања са цркв. иметком. —

— (Одликовања у Архиђијецези Карловачкој.) Његова Светост господин патријарх српски Георгије изволео је црвеним појасом одликовати: настојатеља манастира Мале Ремете г Милутина Јакшића и пароха Крчдинског г Стевана Јанковића. Честитамо!

— (Избор свештеника у Вршцу). Ових дана био је избор свештеника у Вршцу. При избору добио је: Пера Милић, бележник темишварске епархије, 55 гласова; Милутин Трбић, протопресвитерски капелан у Вршцу, 26 гласова; Ко-

ста Цијук, парох суботички, 23 гласа; Петар Стефановић, администратор уљмански, 10 гласова; и А. Милошевић, парох јасеновачки, 2 гласа. Било је још два кандидата, који не добише ни један глас. Како ни један компетент нема две трећине гласова, то ће консисторија према способности и заслуги именовати свештеника за парохијско место у Вршцу.

ЧИТУЉА.

— († Никола Радуловић,) администратор парохије пирожке, умро је 27. новембра о. год. у Пирошу.

Покојник је рођен у Дрежници у Хрватској 1858. год. Гимназијске науке и богословију свршио је у Срем. Карловцима. Примив за тим свештенички чин, био је неко време парохијски помоћник најпре у Петрињи, у горњо-карловачкој дијецези, а прешавши после у епархију бачку

дође у истом својству у Мол. У последње време био је администратор пирожке парохије, где га је и смрт затекла. Свештеником је био десет година.

Покојни је Никола био интелигентан свештеник, добар и дружеван човек, који би још доста послужио и користио својој цркви, да га смрт не покоси у најбољим годинама његовим. Иза покојника је остала увцељена му удовица и двоје нејаке деце, Ђура и Радило.

Сахрањен је уз велико саучешће парохијана и пријатеља својих. При погребу му беху: Милан Ђирић, окр. прота новосадски, Васа Чупић и Лаза Јовановић, пароси старо-футоски и Ђура Страјић, свештеник сентомашки. Овај последњи опростио се надгробним говором с покојником, као другом из ђаковања, а тај говор доносимо у нашем листу.

Мир пепелу његовом!

ПОШТОВАНИМ ЧИТАОЦИМА „СРПСКОГ СИОНА“.

Са овим бројем завршујемо ево другогодишњи течај „Српског Сиона“. Колико је овај лист за ове две године одговорио своје задатку, као званични орган срп. прав. митрополије карловачке, и колико је користио нашем свештенству, цркв. општинама и народу, то имају да пресуде сами наши пошт. читаоци и претплатници. По томе, како је овај лист прихваћен у цркви и народу нашем, ми судимо, да нам је оваки лист врло потребан и користан. Број данашњих наших претплатника најбоља нам је сведоџба, да лист овај одговара живој потреби наше цркве и народа.

Но и ако је лепим бројем претплатника осигуран опстанак овог листа — ми још не налазимо за овај лист толиког одзива, колики бисмо очекивати могли. Јер при свем том, што су и сви наши свештеници и наше цркв. општине званично обвезане, да се на овај лист претплатити имају, ипак још данашњим

даном није ни $\frac{2}{3}$ свештенства, а од цркв. општина није ни $\frac{1}{2}$ претплатена на овај званични орган срп. прав. митрополије карловачке, који, по могућству, хоће да одговара нашим црквено-просветним и автономним потребама.

Али што није било до сад, биће, по свој прилици — од сад. Наши свештеници и цркв. општине, што даље, све ће боље увидети, да им је овај лист нуждан, као комад хлеба, те ће похитати свиколицы, да овај лист држе и читају.

„Српски Сион“ је данас сарамерно наш најјефтинији лист. За незнатну претплату од годишњих 4 флор. ми смо дали ове године нашим пошт. читаоцима место 52, готово 60 штампаних табака, а толико, по ту цену, није дао и не даје својим читаоцима ни један српски лист.

Што се тиче унутрашње садржине и вредности листа, нама се чини, да у томе погледу не можемо бити ни мало постидни — јер поред званичних публикација

од општег и јавног интереса, ми смо ове године донели у листу многе ваљане расправе и чланке из пера наших најбољих црквено-богословских и других признатих књижевника. Уз то смо још доносили извештаје о радњи наших епархијских и виших нар. цркв. власти — па и статистичне податке о кретању нашег народа, што су све наши пошт. читаоци тако радо пратили и читали, да су нам са свих страна долазила ласкава признања, да смо погодили прави правац, у коме треба да се уређује овакав лист. Таково признање добило је уредништво и од најмеродавнијих страна — али ми нећемо тим признањем да се хвастамо, јер осећамо и врло добро знамо, да још нисмо све учинили, што би нам, у интересу што већег развика овога листа учинити требало. Ми смо учинили оно, што смо према сво-

јој снази и доброј вољи, и према данашњим нашим приликама, учинити могли — а даће Бог па ћемо у будуће и више што у интересу развика овога листа учинити.

Од нове године настављамо уређивање и издавање „Срп. Сиона“, по оном истом програму, што смо га у првом овогодишњем броју нашим поштованим читаоцима саопштили. Што смо тада обећали, то обећавамо и сад, у крепкој нади, да ћемо у будућој години своје обећање још боље испунити, него ове године, коју овим испраћамо.

Молећи наше поштоване читаоце, да за раније обнове претплату на овој лист за будућу годину — желимо им сретну нову годину!

Уредништво „Срп. Сиона“.

ОПОМЕНА

за ону г. г. претплатнике, који до данас нису својој дужности одговорили.

Ево смо већ на крају године, а многа господа претплатници нису својој дужности одговорили, него нам неки по једну и две а неки богме и за све четири четврти дугују.

Правилан развика и тачно излагање листа зависи на првом месту од тачне уплате г. г. претплатника, па зато овим најучтивије а уједно и најкатегоричније позивамо свакога од г. г. претплатника, да дугујућу претплату одмах пошаље, јер смо ради и наше књиге у ред довести, — а најглавније, да лист излази, новац нам је потребан.

Ми се надамо од г. г. претплатника, који нису до сад претплату послали, да ће исту одмах овамо упутити, како би избегли отворене опомене.

АДМИНИСТРАЦИЈА
„СРПСКОГ СИОНА“.

О Г Л А С.

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПARIЈА
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМЕ САДУ

КОД „СВЕТОГ САВЕ“.

207

Пречасном свештенству и славним епископ-православним црквеним општинама препоручујемо нове црквене тискарије — које се само код нас добити могу, и које је сл. Консистоарија Епархије Бачке наредбом својом од 22. јануара 1892. бр. К. 74. ех 1892. прописала.

- 1.) Уруџбени записник (Ексібит-протокол),
- 2.) Прорачун,
- 3.) Списак свештенства и
- 4.) Списак парохија.

Даље препоручујемо и све остале тискарије, које на своје стоваришту имамо, као:

Протоколи крешчаемих, вѣнчаемих и умерших 20 таб. ф. 1.—
Иводи протокола крешчаемих, вѣнчаемих и умерших 20 таб. ф. 1.—
Домовни протокол 20 таб. ф. 1.—
Позивнице у скупштине и одборе 100 ком. ф. 1.—
Благајнички дневник (за турске) 20 таб. ф. —.80

Протоколи тврдо увезани

крешчаемих, вѣнчаемих, умерших, домовни и уруџбени записник:	
50 табака фор. 3.50	50 табака фор. 4.50
75 „ „ 5.—	75 „ „ 5.50
100 „ „ 6.50	100 „ „ 7.50
150 „ „ 9.—	150 „ „ 10.—

Увез је са платвени леђи.

Увез је са кожњи леђи.

Поруке обављамо брзо и тачно с платом у натов (Nachnahme).

Нови Сад, пред Божић 1892.

1—3

БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.